

Manus- creditering

Anvisningar för film- och tv-branschen 2020

Dessa praktiska riktlinjer är avsedda för alla som är verksamma inom film- och tv-branschen som stöd vid fördelning av credit. Syftet med riktlinjerna är:

- 1.** att främja ett rättvist och faktamässigt grundat erkännande (credit) för film- och tv-verk,
- 2.** att klargöra och informera om manusförfattarnas arbetsroll och den interna arbetsfördelningen,
- 3.** att minska tvister kring hur manusförfattarnas erkännande (credit) ska se ut samt
- 4.** att standardisera den redan befintliga användningen av för- och eftertexter.

Riktlinjer för manusförfattare

- **Förhandla om credit** för manuskriptet redan i manusavtalet. Enligt upphovsrättslagen måste upphovsmannen enligt god praxis alltid omnämnas.
- **Ta i beaktande** även eventuella utländska remake-produktioner liksom flera säsonger av tv-serier. Om du till exempel är skapare av en tv-series originalidé bör du även omnämnas i kommande säsongers för- och eftertexter.
- **I ditt avtal** kan du även komma överens om verkets marknadsföring, och hur du bör omnämnas i marknadsföringen.
- **Om du arbetar** i en manusredaktion kom i förväg överens om fördelningen av arbetsuppgifter, ansvar och credit samt involvera producenten/produktionschefen i denna process. Vid behov kan ni använda dessa riktlinjers definitioner som hjälp för att tydliggöra arbetsbeskrivningarna.
- **Be i god tid** att få se förslaget till för- och eftertexterna, konceptupplägget m.m. ifall producenten inte haft kontakt med dig om detta. Be att felaktigheter rättas.
- **Om du upplever** att din upphovsrätt har åsidosatts eller kränkts, sträva efter en dialog med produktionsbolaget och ta vid behov kontakt med förbundet för Finlands dramatiker och manusförfattare.
- **Kom även ihåg** alternativet att ta bort ditt namn från verket eller att använda ett konstnärsnamn. Manusförfattare kan även själva korrigera upphovsrättsliga uppgifter på film- och tv-seriers websidor som IMDb, ifall credit för manus inte överensstämmer med verkligheten.

Riktlinjer för producenter och produktionschefer

- **Förhandla redan** på avtalsstadiet hur manuscrediteringen ska se ut.
- **Ta reda på** i god tid av manusförfattaren eller manusredaktionen hur de exakta omnämningarna i för- och eftertexterna skall se ut och följ det under tecknade manusavtalet. Om du är osäker på vilken credit en upphovsman har rätt till så kan du använda definitionerna i de här anvisningarna som riktlinjer.
- **Var medveten om** att credit för manus har en anmärkningsvärd upphovsrättslig och ekonomisk betydelse. Manusförfattaren söker bl.a. stipendier, får ersättning från Kopiosto, och extrapoäng från Filmstiftelsens 50/50-stöd baserat på den credit som de erhållit. Därför ingår det ett stort ansvar i att bedöma credit.
- **Behandla upphovsmännen** rättvist och sträva efter att credit för manuset motsvarar fakta. På så sätt förhindrar du även att det uppstår tvister mellan alla parter.
- **Uppmärksamma** andra teammedlemmars, exempelvis regissörens, ibland ogrundade önskan om att få ta del av credit för manuset. I princip är regissörens relation med manusförfattaren den samma som till de motsvarande konstnärliga medarbetarna: regissören har ett nära samarbete med klipparen, fotografen eller exempelvis med kostymören, men i eftertexterna hör credit för deras arbetsinsatser uteslutande till dem. Regissörens *inspelningsmanus* är en bild- eller skriftlig beskrivning av det egentliga manuset. Det är regissörens egna arbetsverktyg med vars hjälp hen mer i detalj planerar inspelningen, därför är det inte fråga om ett egentligt manus.
- **Var noggrann** även med din egen roll. Enbart information, en idé eller struktur är enligt upphovsrättslagen inte upphovsrättsligt skyddad och upphovsrätten kan endast förvärfas av en fysisk person, aldrig av t.ex. ett företag.

1. De egentliga manuscrediteringarna

De nedan nämnda rollerna, som utför manusarbetet, ger rätt till credit och upphovsrätt till manuset.

Manusförfattaren

Manusförfattaren är branschens fackman som ansvarar för filmens, tv-seriens eller tv-programmets manus. Manusförfattaren skriver ner verkets innehåll; handlingen, miljön, karaktärerna, vändpunkterna och dialogen; begränsar ämnet; sammanställer helheten och skapar ett manus med vars hjälp produktionen diskuteras och planeras. Manusförfattaren arbetar ibland som en del i en manusredaktion, exempelvis genom att skriva enskilda avsnitt för komedi- och drama-serier. I reality-tv-program skriver manusförfattaren ner programmets grunder och skapar ramar för dramat, följer produktionen i inspelningsskedet och gör på basen av det inspelade materialet beslut om huvud- och sidokonflikter samt skriver ofta även ett klippmanus. Manusförfattarens närmaste samarbetspartner, förutom eventuella andra manusförfattare, är regissören och producenten.

Huvudmanusförfattare

Huvudmanusförfattare kallas den manusförfattare som leder en manusredaktion, och som skriver de slutgiltiga manusversionerna på basen av manusgruppens manusversioner, och som ansvarar för tv-seriens manus inför producenten. Huvudmanusförfattaren kallas ibland även för *Script editor*.

Skapare av det ursprungliga konceptet

Den som gjort tv-seriens, tv-programmets eller exempelvis reality-tv-programmets koncept eller format kallas för skapare av det ursprungliga konceptet. I konceptet beskrivs ämnet, temat, dramats eller handlingens nyckelscener, karaktärerna, stilen, verkets/seriens återkommande struktur och längd samt dess målgrupp beroende på konceptets innehåll. Konceptets skapares skrivna arbete upprepas i tv-seriens, formatets, eller i tv-programmets fortsatta säsonger liksom i internationella genomföranden. Det ursprungliga konceptets skapare kallas även för *Seriens skapare*.

2. Övrig credit gällande manusarbete

Credit för nedan uppräknat arbete ger inte någon upphovsrätt för manuskriptet, men genom dessa omnämmanden kan man uppmärksamma de personer som stöttat eller hjälpt till i samband med manusarbetet.

Originalidé

Idé, information eller struktur omfattas inte i Finland av upphovsrättsligt skydd. Om man så önskar kan en originalidé omnämnas genom att ges credit för *Originalidé*.

Tack till

Med ett "Tack till" kan man komma ihåg en person/personer som man vill tacka för hens/deras bidrag till projektet, till exempel när det gäller manuskriptet.

Speciellt tack till

Med ett "Speciellt tack till" kan man uppmärksamma en person/personer som man vill tacka extra för hens/deras bidragande insats för projektet, till exempel när det gäller manuskriptet.

Dramaturg

Dramaturgen läser manus och ger respons på det till manusförfattaren, men deltar inte i själva skivarbetet. Dramaturgen har ett nära samarbete med manusförfattaren och producenten.

Specifika saker att uppmärksamma

I gruppssamarbetet **Writer's Room** används ibland termen *Avsnittsförfattare*, men rekommendationen är att skilja på gruppdeltagarnas arbetsbeskrivning så att serien har en *Huvudmanusförfattare* och under denna arbetar *Manusförfattare* som får credit för avsnittsmanus. De som medverkar i manusredaktionen med att bolla idéer, som exempelvis en producent eller en praktikant som gör research, omfattas inte av upphovsrätten. Men vid behov kan en dylik person uppmärksammas med titeln *Manusassistent*.

I reality-tv och underhållningsprogram bör manusförfattaren alltid omnämnas som **Manusförfattare** istället för *Redaktör*, då dessa arbetsuppgifter i praktiken inte är identiska. Ifall manusförfattaren även ansvarar för redigeringen kan krediteringen kombineras som *Manus och redigeringsregi*. I reality-tv eller underhållningsprogram innehåller i redigerarens arbetsuppgift ibland även att fatta stora innehållsmässiga lösningar, men eftersom hen inte skriver manuset erhåller hen ingen upphovsrätt för manus.

Termen adaption används exempelvis när en bok dramatiseras till en film. Även här hör credit för manus till manusförfattaren medan bokens författare uppmärksammas exempelvis med uttrycket "Baserat på författarens bok". Ibland kan författaren även vara en av filmens manusförfattare..

Med Showrunner menas en manusförfattare som har en producentroll. En **Showrunner** ansvarar för tv-seriens helhet exempelvis då ett projekt har flera regissörer och redigerare. En av showrunnernas viktigaste samarbetspartner är beställaren. Internationellt omnämns en showrunner ofta som *Ansvarig producent* och då hänvisas uttryckligen till manusförfattaren.

Om frågor uppstår kring kreditering och översättningar kan man ta kontakt med Finlands dramatiker och manusförfattare r.f. (Sunklo).

SUOMEN
NÄYTELMÄKIRJALLIAT
JA KÄSIKIRJOITTAJAT

FINLANDS
DRAMATIKER OCH
MANUSFÖRFATTARE

» **Finlands Dramatiker och Manusförfattare r.f.**

» **www.sunklo.fi**